

Lesmap voor de leerkracht
1^e en 2^e leerjaar Lager Onderwijs

Lou en Lena in Ecuador

Mondiale Vorming - Plan België

Woord vooraf

Beste leerkracht,

Fijn dat je interesse hebt in de werking en projecten van Plan België. Wij hopen dat dit lespakket je op weg kan helpen om het thema kinderrechten en het leven van kinderen in ontwikkelingslanden in jouw klas te bespreken. Aan de hand van dit lespakket werk je samen met Plan België aan de bewustmaking van de leerlingen uit het 1^e en 2^e leerjaar in België.

Het lespakket **Lou en Lena in Ecuador** bestaat voor de eerste graad uit een prentenboek voor de leerling en een lesmap voor de leerkracht. Drie korte verhaaltjes over kinderen uit Ecuador geven jouw leerlingen inzicht in de aspecten van armoede, het belang van de familie en de fundamentele rechten van het kind. Zo kan je samen met je leerlingen een andere cultuur in een ver land ontdekken en de kinderrechten aankaarten.

Naast dit lespakket biedt Plan België ook lespakketten rond andere thema's aan, telkens voor 1^e, 2^e en 3^e graad van het lager onderwijs. Uiteraard staan ook daar de kinderrechten centraal. Aarzel zeker niet om eens een kijkje te nemen op onze website www.planbelgie.be. Vergeet je ons niet te vertellen wat je van onze lespakketten vindt?

We wensen je veel plezier!

Plan België
Mondiale Vorming
www.planbelgie.be

Wie zijn Lou & Lena?

Net als alle kinderen zijn Lou en Lena ook erg nieuwsgierig om de wereld te ontdekken. De sympathieke tweeling van Plan België begeleidt de leerlingen tijdens hun ontdekkingsstocht naar de kinderrechten in het Zuiden. Twee reisgezellen met wie de leerlingen zich gemakkelijk kunnen identificeren!

Inhoudstafel

Info vooraf

Plan België	p. 3
Ecuador in de schijnwerpers	p. 6

Didactische info

Hoe werken met dit lespakket?	p. 8
Lesfiche 1: het verhaal van Yolanda	p. 9
Lesfiche 2: het verhaal van Manuel	p. 11
Lesfiche 3: het verhaal van Dayana	p. 13

Bijlagen

p. 15

Plan België

Plan België is een onafhankelijke ngo die werd opgericht in 1983. Plan België maakt deel uit van de internationale Plan-koepel, een kindgerichte ontwikkelingsorganisatie die bestaat sinds 1937. De missie van Plan is het verbeteren van de leefomstandigheden van kinderen in ontwikkelingslanden en een universele toepassing van de rechten van het kind. In meer dan 66 landen, zowel in het Noorden als in het Zuiden, werkt Plan op 3 niveaus om een structurele mentaliteitsverandering te bereiken:

- sensibilisatie en mobilisatie van de bevolking waaronder ook kinderen;
- samenwerken met organisaties en coalities die actief zijn in ontwikkelingssamenwerking en de optimalisering van de kinderrechten;
- beleidsbeïnvloeding.

Plan België is door de Belgische overheid officieel erkend als ngo in de sector ontwikkelingssamenwerking.

Als onafhankelijke ngo ontwikkelt Plan België projecten in nauwe samenwerking met de landen-kantoren in haar partnerlanden in West-Afrika (Benin, Burkina Faso, Togo), in Azië (Cambodja, Vietnam en Laos) en ook in Latijns-Amerika (Honduras, El Salvador,

Ecuador en Peru). Deze projecten concentreren zich op drie thema's: toegang tot kwaliteitsvol onderwijs, seksuele en reproductieve gezondheidszorg voor jongeren en bescherming van kwetsbare kinderen.

Als lid van de internationale Plan-koepel, financiert Plan België ook projecten in 48 landen wereldwijd. Dankzij een uitgebreid netwerk van Belgische Plan Ouders kunnen momenteel 39.000 Plan Kinderen en hun gemeenschap bouwen aan een betere toekomst. Andere Belgische donateurs, zoals bedrijven, dragen ook hun steentje bij om de projecten te kunnen realiseren.

Plan België en kinderrechten

Meer dan de helft van de bevolking in het Zuiden is jonger dan 18 jaar. Als kinderen in ontwikkelingslanden geen kansen krijgen, is het structureel bestrijden van armoede gedoemd om te mislukken.

Om kinderen een betere toekomst te geven, moeten hun rechten gerespecteerd worden. En ja, kinderen hebben rechten. Die staan plechtig verwoord in het universeel aanvaarde **Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK)** en worden onderverdeeld in 4 categorieën:

- recht op (over)leven
- recht op ontwikkeling
- recht op bescherming
- recht op participatie

Deze zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Geen enkel recht is belangrijker dan het andere. Zo kunnen de beschermingsrechten van kinderen onmogelijk gerealiseerd worden als de nodige voorzieningen ontbreken of als kinderen hier nietbij betrokken worden.

Plan België hamert sterk op deze rechtenbenadering. Alle kinderen wereldwijd moeten dezelfde kansen krijgen, simpelweg omdat ze daar recht op hebben. Elke overheid is verplicht om deze rechten te realiseren.

Mondiale vorming in België

Mondiale vorming bij Plan België is een combinatie van kinderrechteneducatie en bewustmaking van problemen in het Zuiden. Daarmee willen we twee prioritaire doelstellingen bereiken bij de kinderen in België:

1. hen **informer**en over de rechten van het kind en de leefomstandigheden van kinderen in het Zuiden;
2. hen op een interactieve manier **bewustmaken** over het belang van kinderrechten in de wereld en hen solidaire waarden in hun eigen gedrag en attitudes aanleren.

In het realiseren van de doelstellingen vertrekt Mondiale Vorming bij Plan België vanuit 6 fundamentele uitgangspunten:

1. focus op kinderrechten zoals in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK);
2. link met de concrete leefomstandigheden van kinderen in het Zuiden;
3. participatie van kinderen en jongeren;
4. een solidaire houding promoten door vragen, waarden en normen aan bod te laten komen;
5. kinderen leren van elkaar;
6. aandacht voor positieve, correcte en genuanceerde beeldvorming.

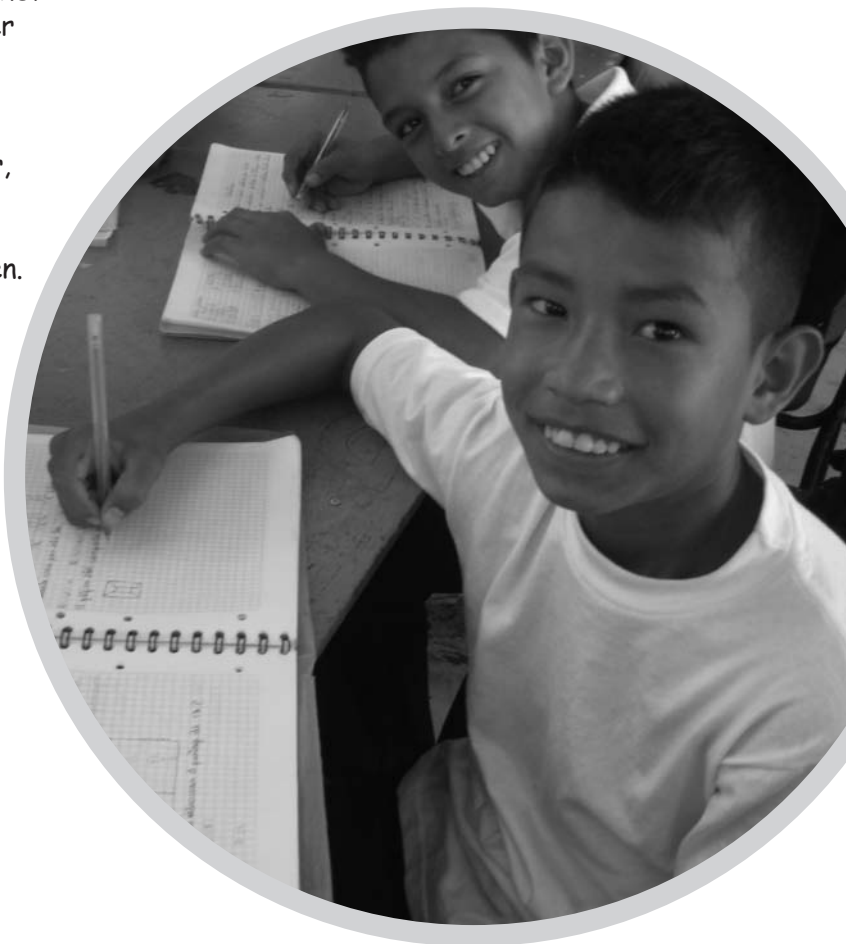
Plan België en kinderrechten in Ecuador

Ecuador ondertekende als één van de eersten het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Ongeveer 1/3 van de totale bevolking is er jonger dan 15 jaar. Ecuador heeft te kampen met problemen zoals lage inkomens, onzekere woonomstandigheden, gezondheidsproblemen, beperkte toegang tot drinkbaar water, sanitair, kwaliteitsvol onderwijs, geboorteregistratie... Niet alleen de gemeenschappen in de Andes, maar ook de kustzones worden direct getroffen. Dit komt vooral door de slechte verdeling van rijkdommen. De kustzones maken een grote economische groei door, maar kampen ook met geweld en uitbuiting van de armste inwoners.

In de minst ontwikkelde regio's richt Plan besturen van lokale medewerkers op. Deze bieden logistieke steun aan verschillende projecten die samen met de kinderen zelf en de gemeenschap worden opgezet.

Na een tiental jaar slaagden de meeste gemeenschappen erin om voldoende autonomie op te bouwen om zo hun projecten zonder hulp van buitenaf verder te zetten.

De projecten van Plan Ecuador worden al sinds 2007 ondersteund door Plan België.

Voorbeeld van een project in Ecuador ondersteund door Plan België

In 2007 zette Plan een project op touw om de jongeren bewust te maken van hun **seksuele en reproductieve rechten**. Het gaat hier om een gevoelig thema dat eveneens in andere werelddelen zoals Afrika en Azië wordt aangekaart. Op lange termijn beoogt het project zowel een mentaliteitsverandering als een culturele en sociale wijziging bij jongeren en andere actoren.

Het project telt vijf invalshoeken: jongeren bekendmaken met de gezondheidszorg, seksuele voorlichting voor jongeren op school, bescherming tegen seksueel geweld, beleidsbeïnvloeding m.b.t. seksuele en reproductieve rechten, en de participatie van jongeren. Jongeren sensibiliseren elkaar en de gemeenschappen d.m.v. ludieke kanalen en expressietechnieken. Verder doen ze eveneens een beroep op de lokale media. Zo proberen ze zoveel mogelijk mensen te bereiken.

Om dit project tot een goed einde te brengen, baseert Plan zich op een nauwe samenwerking tussen de verschillende betrokken instanties en de lokale partners. In de eerste plaats wordt, via de communautaire gezondheidscentra, het ministerie van Volksgezondheid gemobiliseerd om de medische opvolging van jongeren te garanderen. Vervolgens ontwikkelt het ministerie van Nationaal Onderwijs, met de steun van Plan, het pedagogische materiaal voor seksuele voorlichting. Als laatste is er de Nationale Raad voor kinderen en jongeren binnen de diensten voor communautaire bemiddeling. Plan werkt met deze Raad samen op het vlak van de bescherming tegen seksueel geweld.

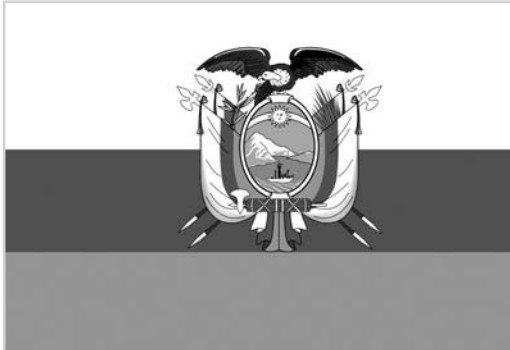
Dit project wil bijdragen tot de verruiming van de kennis en de bescherming van de rechten bij kinderen en jongeren zoals die geformuleerd staan in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind.

Nuttige links:

- www.plan-international.org/wherewework/americas/ecuador
(website Plan Ecuador, in het Engels)
- www.plan-childrenmedia.org
(website Plan voor kinderen, in het Frans en het Engels)
- www.plan-ed.org
(educatieve website Plan, in het Engels)
- cyberschoolbus.un.org/index.shtml
(website Verenigde Naties voor kinderen, in het Frans en het Engels)
- www.kleurbekennen.be
(wereldburgerschap op school)
- www.vredeseilanden.be/doemee/scholen
(Vredeseilanden heeft lespakketten over Ecuador)

Ecuador in de schijnwerpers

- geel
- blauw
- rood

Het kleinste land in de Andes bevindt zich op de evenaar (Spaans: ecuador) en werd daarom zo genoemd. Het land getuigt van een ongelooflijke diversiteit, zowel op geografisch vlak met prachtige landschappen, als op sociaal en cultureel vlak.

Geografie

- **Ligging:** land in Zuid-Amerika, grenst in het noorden aan Colombia en in het zuiden aan Peru.
- **Oppervlakte:** 283.560 km² (9 keer zo groot als België).
- **4 verschillende regio's:**
 - **Kustgebied:** uitgestrekte vlakte met een diverse vegetatie, warme en vochtige streek.
 - **Ecuadoraanse Andes:** twee parallelle bergketens, afgebakend door een dertigtal vulkanen hoger dan 5.000 m. De twee bekendste zijn de Chimborazo (met als hoogste punt 6.310 m) en de Cotopaxi (5.897 m, de hoogste actieve vulkaan ter wereld).
 - **Amazoneregenwoud:** weelderig woud, moeilijk toegankelijk en dunbevolkt.
 - **Galapagoseilanden:** archipel van vulkanische oorsprong, geklasseerd tot werelderfgoed omwille van zijn rijke fauna en flora.
- **Klimaat:** grote verschillen tussen de verschillende regio's. Met droog en vochtig seizoen.
- **Natuurlijke rijkdommen:** bananen (1^e wereldproducent) - olie - cacao - garnalen - snijbloemen - palmolie - enorme variëteit aan fruit en groenten.
- **Milieu:** vulkanische werking, aardbevingen, overstromingen (El Niño, 1998), ontbossing, bodemerosie.

Bevolking

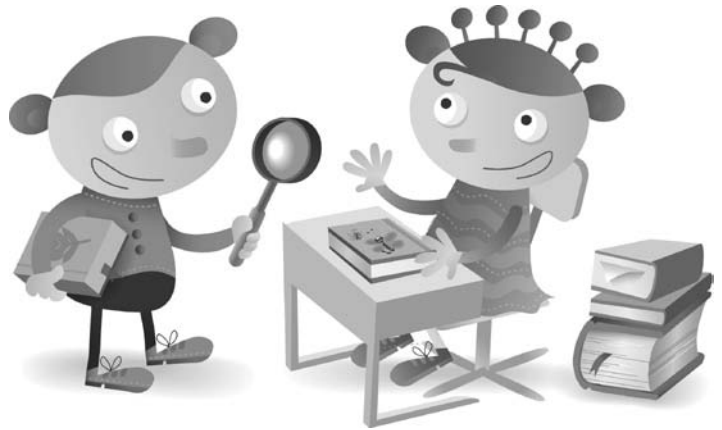
- **Aantal inwoners:** ongeveer 13,5 miljoen (België: 10,5 miljoen) - 62% in de steden - 38% op het platteland.
- **Gemiddelde leeftijd van de bevolking:** 24 jaar, zeer jonge bevolking (België: 41 jaar).
- **Levensverwachting:** 74,5 jaar (België: 79 jaar).
- **Etnische groepen:** halfbloed (65%) - inheemse bevolking (25%) - blanken (7%) - zwarten (3%).
- **Taal:** Spaans (officiële taal) - Kichwa - andere.
- **Religie:** katholieken (95%) - andere.
- **Alfabetiseringsgraad:** 91%¹ (grote verschillen tussen stad en platteland, vooral onder de inheemse groepen).
- **Welvaart:** precare economische situatie voor het merendeel van de bevolking (illegale emigratie naar Spanje); 15,8% van de bevolking moet rondkomen met minder dan 1 dollar per dag. In de Andes strijden de boeren voor betere leefomstandigheden en voor behoud van hun eigen identiteit.

Regering

- **Politiek systeem:** republiek.
- **President:** Rafael Correa, linkse econoom (sinds 15 januari 2007).
- **Hoofdstad:** Quito, 1,8 miljoen inwoners (moderne en koloniale stad, op een hoogte van 2.800 m in het Andesgebergte).
- **Grootste stad:** Guayaquil, 2,5 miljoen inwoners (belangrijkste haven en economische hoofdstad).

Economie

- **Munteenheid:** Amerikaanse dollar (sinds september 2000).
- **Buitenlandse schulden:** zeer hoog, één van de grootste economische problemen van het land.
- **Sectoren:** olie - toerisme - visvangst (garnalen) - landbouw (minder dan 10% van de bevolking).
- **Menselijke ontwikkelingsindex:** 89e plaats op 177 landen.²

Geschiedenis

De Inca's heersten over Ecuador, waarna de Spanjaarden de fakkel overnamen. Ecuador werd uiteindelijk onafhankelijk verklaard op 24 mei 1822. Het land heeft veel periodes van politieke instabiliteit gekend: meerdere oorlogen met buurland Peru, militaire dictaturen en staatsgrepen, maar ook economische heroplevingen die gepaard gingen met grote sociale veranderingen. De massale productie en export van cacao (in het begin van de XXe eeuw), bananen (jaren '50) en vooral olie (vanaf 1967), gaven immers aanleiding tot sterk toegenomen verstedelijking en bijhorende bosontginningen.

In 1990 komt de inheemse bevolking op voor de erkenning van hun rechten. Tien jaar later deed de hele bevolking mee, ten gevolge van de dollarisatie van hun economie. De huidige regering bevindt zich dus voor grote uitdagingen om de ongelijkheden te bestrijden en een uitweg te zoeken voor de crisis. Op 28 september 2008 werd een nieuwe grondwet goedgekeurd.

1/ BRON: STATISTIEKEN VAN DE VERENIGDE NATIES, 2007-2008.

2/ IDEM.

Hoe werken met dit lespakket?

Het lespakket voor de 1^e graad van het lager onderwijs 'Lou en Lena in Ecuador' bestaat uit een prentenboekje voor elke leerling en een lesmap voor de leerkracht.

Het prentenboek is opgebouwd uit drie korte geïllustreerde verhaaltjes met oefeningen en spelletjes. Elk verhaaltje doet het leven van een kind uit Ecuador volledig uit de doeken. Je leerlingen komen zo in contact met een verschillende wereld en leren zo dingen over een ver land. Elk verhaal schuift een reflectie naar voren over de volgende thema's:

- **Het verhaal van Yolanda:** hoe is het om rijk of arm te zijn? Wat is het verschil tussen materiële en niet-materiële schatten?
- **Het verhaal van Manuel:** het belang van de familie, het recht op een familie; wat betekent geluk? Wat maakt je gelukkig?
- **Het verhaal van Dayana:** de kinderrechten in het algemeen, het belang van deze rechten voor kinderen uit andere werelddelen.

Hier gaat het om een eerste bewustmaking van vragen over internationale solidariteit. Deze verhalen zijn geïnspireerd op echte verhalen en gedachten van kinderen. De verhalen zijn via interviews tot stand gekomen, genoteerd door de jongeren van 'Youth Board'¹ van Plan België tijdens hun verblijf in Ecuador. Deze reportage en onze lespakketten zouden nooit tot stand zijn gekomen zonder de ervaring en de positieve contacten van Plan in het kader van haar ontwikkelingsprojecten. En dit alles in samenwerking met zowel de gemeenschappen, overheid en lokale partners als met de kinderen, die rechtstreeks deelnamen aan onze projecten.

¹ De **Youth Board** is een groep jongeren tussen 14 en 18 jaar die projecten uitwerken om leeftijdsgenoten bewust te maken van het belang van kinderrechten. Ze zijn bij diverse activiteiten van Plan België betrokken, waaronder enkele veldreizen.

Algemene doelstellingen

- De leerlingen hebben een idee over het leven van kinderen in Ecuador.
- De leerlingen tonen belangstelling voor de leefomstandigheden van kinderen in andere landen en willen er meer over weten.
- De leerlingen denken over solidaire waarden na en leggen een verband tussen de leefomstandigheden van deze kinderen en die van hen.
- De leerlingen komen te weten dat alle kinderen ter wereld dezelfde rechten hebben en leren enkele van deze rechten.

Deze doelstellingen sluiten perfect aan bij de **eindtermen Wereldoriëntatie** rond volgende thema's:

- de verdeling van welvaart in de wereld;
- de fundamentele Rechten van het Kind;
- de werking van internationale organisaties;
- de leefomstandigheden van kinderen in landen in het Zuiden.

De lesfiches

Bij elk verhaaltje hoort een didactische fiche. Op elke fiche worden volgende onderdelen weergegeven:

- praktische info (leerdoelen, tijdsduur, materiaal)
- achtergrondinfo bij het verhaal;
- didactische info bij het verloop van de activiteiten.

De bijlages op p. 15 en 19 moeten gekopieerd worden en horen bij het prentenboek voor de leerling. Hoe je de bijlages moet gebruiken, staat vermeld in de lesfiches.

Het verhaal van Yolanda

ZIE PRENTENBOEK OP P. 3 TOT 7.

Praktische informatie

Leerdoelen:

- De leerlingen ontdekken hoe het leven van een kind eruitziet in de Andes.
- De leerlingen denken na over het verschil tussen materiële en persoonlijke schatten.

Tijdsduur: 45 tot 60 minuten.

Materiaal:

- tekenbladen (als je vindt dat er te weinig plaats is in het prentenboek);
- tijdschriften, schaar en lijm;
- kopieer de kleurplaat van het verhaal voor elke leerling (zie bijlage p. 17).

Achtergrondinformatie

De inheemse bevolking van het Andesgebergte deelt dezelfde culturele achtergrond, dezelfde taal en een bepaald wereldbeeld. De inwoners leven er samen in gemeenschappen. Toch wordt het leven in de bergen almaar moeilijker. Zo stijgen de productiekosten in de landbouw sneller dan de prijzen van de levensmiddelen, waardoor het inkomen van de kleine grondbezitters zienderogen daalt. Hierdoor kunnen gezinnen steeds minder in hun levensonderhoud voorzien en trekken steeds meer mannen naar de steden. Vrouwen en kinderen blijven voor het lapje grond zorgen.

Deze gemeenschappen ondervinden volgende problemen:

- slechte leefomstandigheden (beperkte toegang tot drinkbaar water, elektriciteit, sanitaire voorzieningen, onderwijs, gezondheidszorg...);
- afname van agrarische mogelijkheden (door versnippering en erosie van de grond, door het gebrek aan een irrigatiesysteem...);
- concurrentie van grote bedrijven in de voedingsmiddelenindustrie;
- insluiting van bepaalde gebieden, het gebrek aan vervoers- en communicatiemiddelen;
- sociale discriminatie...

De bewoners van de Andes kampen al generaties lang met barre leefomstandigheden en onderdrukking. Daarom zijn de inwoners er veel terughoudender dan aan de kust. Desondanks is de inheemse bevolking van Ecuador in verschillende confederaties georganiseerd om hun sociale, culturele, educatieve en economische rechten te verdedigen en om hun stem in de nationale politiek te roeren.

Verloop van de activiteiten

Ken jij Ecuador? (p.3)

Ecuador is voor jouw leerlingen hoogstwaarschijnlijk onbekend terrein. Toon Ecuador op een wereldbol of een wereldkaart. Lees samen p. 3 van hun boekje waar meer informatie staat over het land. Je kan natuurlijk zelf wat dingen bij vertellen (je vindt meer informatie op p. 5 en 7 van deze lesmap). Laat de leerlingen de kleuren van de Ecuadoraanse vlag zoeken en vraag vervolgens om deze in hun boekje na te tekenen.

Het verhaal (p.4)

Lees met de leerlingen het verhaaltje van Yolanda en bespreek het samen. Hebben de leerlingen de inhoud begrepen? Welke vragen komen in hen op? Voor de beddenkwestie: Yolanda slaapt werkelijk met twee zussen in één bed, haar ouders in het andere bed met hun kleine broertje van 2 jaar. De bedden zijn van omvang 1m20 op 1m80. Bekijk samen met je leerlingen de foto's op p. 5 van hun boek. Om deze activiteit af te sluiten, kan je de kleurplaat uitdelen die steekt in bijlage op p. 17.

Teken: wat betekent het om... rijk/arm te zijn? (p.6)

De leerlingen weten misschien dat België een land is met een hoge levensstandaard. Wat stellen ze zich voor bij een ontwikkelingsland? En bij armoede? Zijn de twee begrippen nauw met elkaar verbonden en is dat overal zo? Via de tekening kan je de mentale voorstellingen omtrent 'rijk zijn' en 'arm zijn' vorm doen krijgen. Breng vervolgens alle ideeën samen en praat er samen over. Je kan ze eveneens laten tekenen op aparte bladen en dan ophangen om zo een klasgesprek te beginnen. Aanvullende activiteit: maak een gezamenlijke affiche over het thema armoede met foto's uit verschillende tijdschriften.

Schrijf: ik bezit een schat die voor geen geld ter wereld te koop is! (p.6)

Tweede stap: denk na over persoonlijke schatten (innerlijke) en vergeet de puur materiële dingen. Bestaan er schatten die niet te koop zijn? Dingen die we in ons hebben en we kunnen doorgeven aan anderen? Dingen die ons leven aangenamer maken? Hoe vergaar je schatten op dat vlak?... Elke leerling zoekt naar een voorbeeld voor zichzelf en dient het vervolgens op het derde etiket te schrijven.

Juist of fout? (p.7)

Denk verder na over het thema armoede d.m.v. deze eenvoudige oefening. Vul de oefening aan met een klasgesprek over de 4 stellingen. Mogelijke vragen: als je arm bent, heb je dan een keuze? Welke keuze? Betekent dit dan dat je niet meetelt? Luistert men dan naar jou? Bescherming tegen armoede, is dat een recht? (Ja! Zie artikels 26 en 27 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind).

Oplossing: F / F / J / J. De eerste twee vragen kunnen ook juist zijn, afhankelijk van hoe je het bekijkt, in theorie of in praktijk. Bijvoorbeeld: theoretisch gezien 'tellen' arme mensen ook mee, maar in de realiteit houdt de wereld weinig rekening met hen. Het is dus belangrijk dat de leerlingen hun antwoorden kunnen verantwoorden.

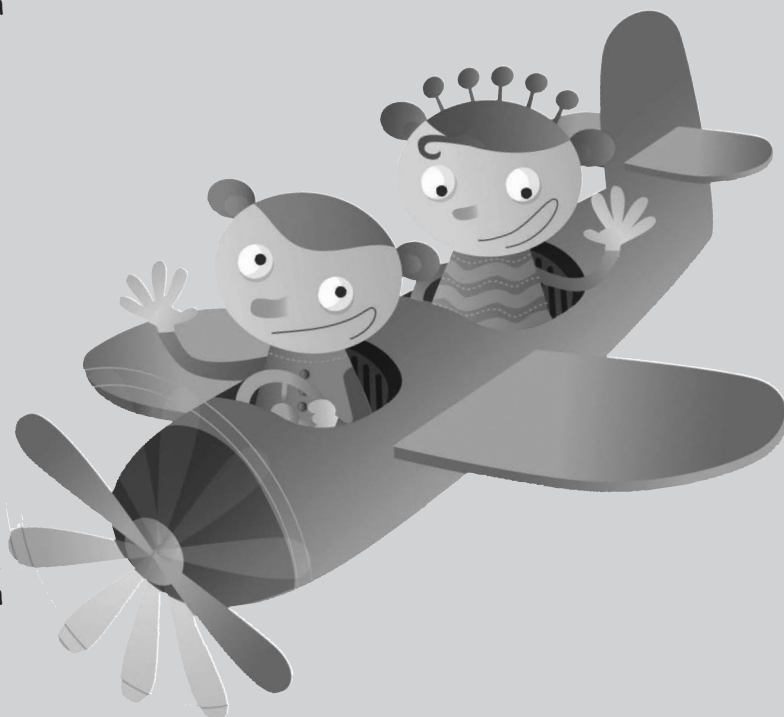
Alle kinderen hebben dezelfde rechten! (p.7)

Volgens het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, hebben alle kinderen ter wereld dezelfde rechten. Maar in het Zuiden worden deze rechten niet altijd gerespecteerd. Welk recht van de vier afgebeelde rechten zijn

volgens de leerlingen belangrijk: gezondheid, onderwijs, voedselvoorziening of een woning? Er bestaat geen 'goed antwoord'. De bedoeling is dat de leerlingen zelf een standpunt kunnen formuleren en argumenteren. 'Op het terrein' moeten hulporganisaties en overheden dikwijls actief zijn in verschillende domeinen. De oorzaken van armoede zijn namelijk behoorlijk complex en als we de situatie waarin de kinderen verkeren op een duurzame manier willen verbeteren, dan moeten we meerdere problemen tegelijkertijd aanpakken.

Denk mee met Lou en Lena (p.7)

Na elke reeks activiteiten volgt een vraag die stemt tot nadenken. Samen met Lou en Lena moeten de leerlingen zich nu in de plaats stellen van Yolanda en even stilstaan bij de volgende vraag: als ze net zo weinig speelgoed zouden hebben als Yolanda, hoe zouden ze plezier maken? Ze bedenken een oplossing en maken er een tekening van. Leg vervolgens de tekeningen samen en vraag wat ze erover denken. Is het volgens hen mogelijk om zich te amuseren zonder speelgoed?

Het verhaal van Manuel

ZIE PRENTENBOEK OP P. 8 TOT 11.

Praktische informatie

Leerdoelen:

- De leerlingen ontdekken hoe het leven van kind aan de Ecuadoraanse kust eruitziet.
- De leerlingen denken na over hoe belangrijk een familie wel is en over de dingen die gelukkig maken.

Tijdsduur: 45 tot 60 minuten.

Materiaal:

- tekenbladen (als je vindt dat er te weinig plaats is in het prentenboek);
- kopieer de kleurplaat van het verhaal voor elke leerling (zie bijlage p. 18).

Achtergrondinformatie

Als we de hoge toppen van de Andes afdalen tot de kustzone, zien we radicale verschillen: het landschap gaat verloren in immense, vruchtbare vlakten. Er heerst een warm klimaat met een weelderige en exotische vegetatie. Het is een zone met grote plantages en intensieve landbouw. Landbouw die vooral gericht is op de export: bananen, cacao, rijst, koffie, suiker, palmolie, citrusvruchten, tropische vruchten...

In datzelfde landschap zien we eveneens rivieren, vissersdorpjes, havens en stranden met kokosbomen. De woningen zijn typische paalwoningen die de inwoners beschermen tegen de jaarlijkse hoogwaterstand, behalve in het geval van grote overstromingen. Ecuador en Bolivia zijn begin 2008 zwaar getroffen door grote overstromingen. De kust is een kleurrijke streek en raakt meer en meer bevolkt. Er woont een sterk gemengde bevolking met een veel uitbundiger en open karakter dan in de andere streken.

Verloop van de activiteiten

Het verhaal (p.8)

Lees samen met jouw leerlingen het verhaal van Manuel. Praat er samen over. Hebben de leerlingen de inhoud begrepen? Welke vragen komen in hen op? Geef hun de tijd om de foto's op p. 9 van hun boekje te bestuderen en te bespreken. Om de activiteit af te sluiten, kunnen ze een kleurplaat inkleuren op p. 18 in bijlage.

Wat is er het belangrijkste voor Manuel? (p.10)

De leerlingen moeten de juiste uitweg in de doolhof vinden: naar de ouders van Manuel. Komt dit overeen met het verhaal? Ja. Je kan enkele bijkomende vragen stellen: Hoe zijn de ouders van Manuel? Wat doet Manuel voor hen?

En voor jou, wat is er voor jou het belangrijkste? (p.10)

Elke leerling tekent iets wat voor hem/haar het meest betekent in het leven. Bespreek de tekeningen in groep en vraag om wat meer uitleg te geven. Stel hen eventueel vragen of beter nog, geef de leerlingen de kans om zelf vragen te stellen. Zo kunnen ze hun interesse uiten voor wat belangrijk is voor hun klasgenoten.

Klasgesprek (p.10)

Breng een gesprek op gang aan de hand van de 3 vragen onderaan de foto.

Bestaan er plaatsen op aarde waar kinderen onmogelijk bij hun ouders kunnen leven? Wat zijn de oorzaken? (Overlijden of ziekte van de ouders, scheiding, plaatsing, oorlog, kinderen die in de steek worden gelaten...) Wat zijn de oplossingen? (Andere personen kunnen de zorg op zich nemen, adoptie, instellingen, psychologen...)

Een kind mag theoretisch gezien nooit aan zijn lot worden overgelaten volgens het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (Art. 20). Voor een minderjarige is opgroeien bij zijn natuurlijke ouders of bij een pleeggezin een recht.

Manuel is gelukkig? En jij? (p.11)

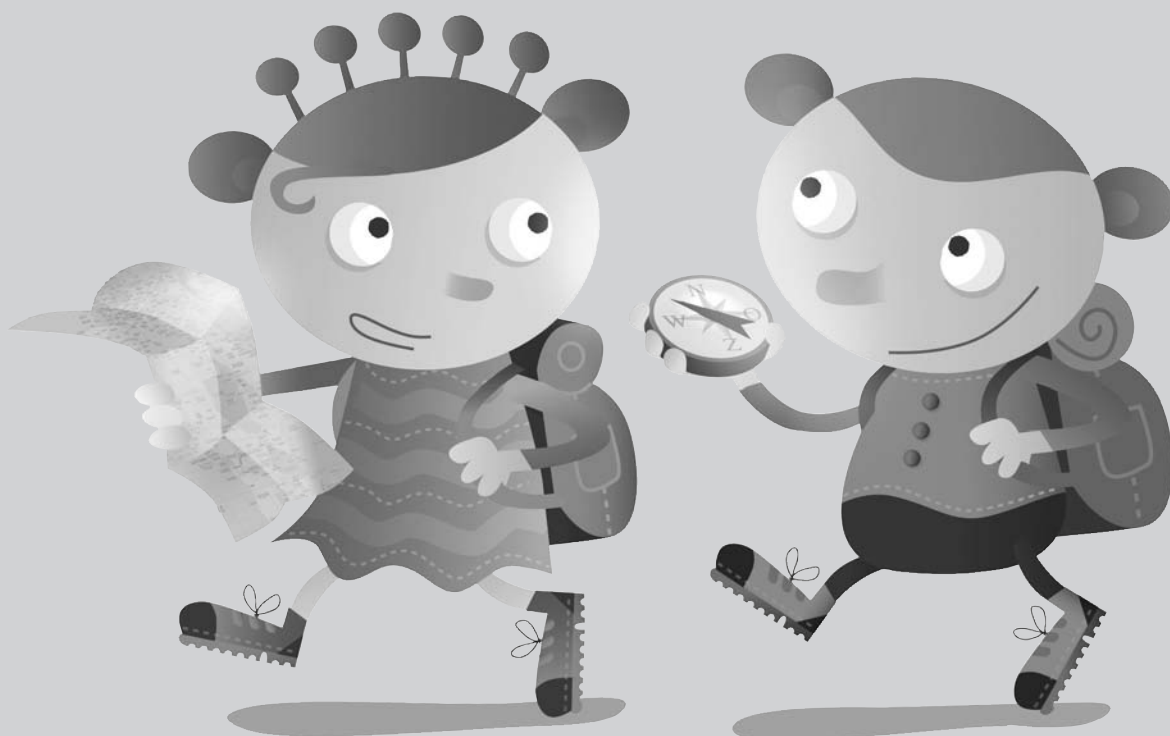
We hanteren vaak twee stereotiepe beelden in onze presentatie van ontwikkelingslanden: ongelukkige arme mensen of arme mensen die glimlachen (gelukkig zijn). Maar geluk is geen feitelijke toestand en kan, om het even waar op de planeet, afhangen van talloze factoren! Hoe beelden de leerlingen zich Manuel in na het verhaal? Is hij gelukkig of ongelukkig? (ze moeten zijn gezichtsuitdrukking tekenen in het ovaal). Welke dingen kunnen hem gelukkig maken? (Ze schrijven die naast het ovaal.) Vervolgens doen ze dit voor zichzelf.

Waarom is familie belangrijk? (p.11)

Het gaat om de innerlijke overtuiging van Manuel. Hoe denken de leerlingen erover? Ze moeten uit de voorgelegde lijst de antwoorden aankruisen die voor hen logisch of correct lijken. Bespreek vervolgens hun keuzes en vraag om die te argumenteren. Gaan ze akkoord met de verklaring van Manuel?

Denk mee met Lou en Lena (p.11)

Kinderen en ouders zijn er om elkaar te ondersteunen... we hebben rechten en plichten! Wat is een plicht? Wat betekent een dienst verlenen? Waarom doen we dat? De leerlingen zoeken zelf een voorbeeld van wat hun ouders doen voor hen en wat zij doen voor hun ouders. Praat er samen over. De leerlingen beschrijven één ding dat ze beter zouden kunnen doen thuis. We hebben inderdaad niet altijd evenveel zin om onze plichten te vervullen, dat is menselijk, vooral voor kinderen. Onthoud echter dat plichten ergens toe dienen en dat we er allen kunnen aan bijdragen om ze te vervullen.

Het verhaal van Dayana

ZIE PRENTENBOEK OP P. 12 TOT 15.

Praktische informatie

Leerdoelen:

- De leerlingen ontdekken hoe het leven van kind aan de Ecuadoraanse kust eruit ziet.
- De leerlingen komen in aanraking met enkele fundamentele kinderrechten.
- De leerlingen denken na over hoe belangrijk deze rechten wel zijn voor de kinderen in ontwikkelingslanden.

Tijdsduur: 45 tot 60 minuten.

Materiaal:

- tekenbladen (als je vindt dat er te weinig plaats is in het prentenboek);
- kopieer de kleurplaat van het verhaal voor elke leerling (zie bijlage p. 18);
- kopieer het zoutvaatje (zie bijlage p. 16);
- kopieer de praatplaat voor de evaluatie (zie bijlage p. 19).

Achtergrondinformatie

In de landen waar de ngo Plan actief is, zowel in het Zuiden als in België zelf, stoelt de aanpak met de kinderen op participatie en op hun rechten. Binnenin de gemeenschappen is de oprichting van jongerenclubs en groepen georiënteerd op twee sleutelwoorden: je rechten **kennen** en **participatie**. De clubs kennen een grote variatie aan activiteiten: ludieke, didactische activiteiten, theaterstukken die gespeeld worden op school, de oprichting van een krant, een radioprogramma maken, ontmoetingen organiseren met lokale autoriteiten om zo de stem van kinderen en jongeren te laten horen... Het is de bedoeling om elkaar en de volwassenen rondom hen bewust te maken omtrent kinderrechten. Het Internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind is de hoeksteen van alle projecten van Plan.

Verloop van de activiteiten

Het verhaal (p.12)

Lees samen het verhaal van Dayana. Praat er samen over. Hebben de leerlingen de inhoud begrepen? Welke vragen komen in hen op? Geef hun de tijd om de foto's op p. 13 van hun boekje te bestuderen en te bespreken. Om de activiteit af te sluiten, kunnen ze een kleurplaat inkleuren op p. 18 in bijlage.

Over welke rechten hebben we het? (p.14)

Het verhaal van Dayana doet enkele fundamentele kinderrechten uit de doeken. Je kan beginnen met enkele vragen naar voren te schuiven: wat is een recht eigenlijk? Hebben alle kinderen uit de wereld dezelfde rechten? Kunnen de leerlingen enkele rechten opnoemen? Bekijk vervolgens de zes rechten die worden voorgesteld op p. 14 van hun prentenboekje. Lees nogmaals het verhaal van Dayana voor en vraag hen ondertussen de hokjes te omcirkelen die een recht uit het verhaal symboliseren. Theoretisch gezien zouden alle hokjes moeten zijn omcirkeld. Verbeter de oefening in klasverband en herhaal de passages uit het verhaal waar deze rechten verborgen zijn. Vraag hen waarom deze rechten zo belangrijk zijn.

Heeft men respect voor de rechten van Dayana? (p.14)

Denken de leerlingen dat de rechten van Dayana volgens het verhaal worden gerespecteerd? Ze hebben drie keuzemogelijkheden en kleuren het overeenkomstige symbool. Zijn jouw leerlingen van mening dat de kleine Dayana kansen krijgt om zich te ontplooiën? Om welke redenen? Wat is er fundamenteel voor een kind om zich te ontplooiën? Hebben alle kinderen uit de wereld dezelfde kansen?

Wat zou je doen zonder... (p.14)

Jouw leerlingen zullen zich nu even in de plaats stellen van kinderen die geen rechten genieten. Via deze oefening moeten je leerlingen zich inbeelden dat ze iets fundamenteels missen, zoals een dak boven hun hoofd, vrienden, voedsel. Ze moeten in het schema schrijven hoe ze zich in elke situatie zouden voelen. Denken ze dat ze gelukkig zouden zijn ondanks alles of niet? Waarom?

Wanneer je geen rechten hebt (p.15)

Vervolgens denken ze na over hoe het leven zou zijn voor kinderen in de wereld die geen voedsel of vrienden hebben of geen spelletjes kunnen spelen. Denken ze dat deze kinderen in goede gezondheid verkeren of gelukkig zijn? Ze moeten ofwel 'ja' ofwel 'nee' schrijven in elk vakje. Er bestaat niet echt een goed of een foutief antwoord: het is de argumentatie die telt. Voer dus zeker een discussie met de hele klas. Je kan bijvoorbeeld vragen aan degene die 'ja' antwoordden op een bepaalde vraag om hun hand op te steken en vragen waarom ze 'ja' antwoordden. Hetzelfde voor degene die 'nee' hebben geantwoord. De meningen kunnen verschillen, het belangrijkste is dat ze hun mening kunnen geven, dat ze luisteren naar elkaar en elkaars standpunten begrijpen.

Teken een voorbeeld (p.15)

De leerlingen moeten hier een kind tekenen dat geen rechten heeft. Het kan gaan om een oorlogskind, een ziek kind dat geen toegang heeft tot gezondheidszorg, een straatkind enz. Je kan nu de tekeningen samenleggen en aan elke leerling vragen om wat over zijn tekening te vertellen. Je kan ook aan de andere leerlingen vragen om te raden wat de tekening voorstelt. Maak de link met kinderrechten door met de leerlingen te zoeken naar de rechten die in elke tekening kunnen verborgen zitten.

Denk mee met Lou en Lena (p.15)

Als kers op de taart van deze beschouwing, kan je aan jouw leerlingen vragen hoe belangrijk rechten zijn voor de kinderen uit de hele wereld. Wat brengt het bij? Wat is het nut van rechten die speciaal zijn ontwikkeld voor kinderen? Wat is hun persoonlijke mening hierover? Je kan de verschillende meningen nu in één mooie zin gieten. Elke leerling neemt de zin over in zijn boekje.

Extra activiteit en evaluatie

Spel van het zoutvaatje

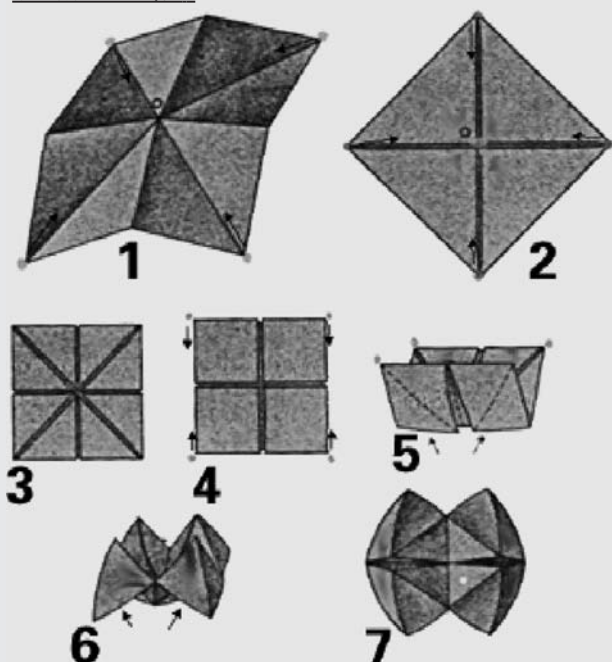
(eerder voor 2^e leerjaar)

Op p. 16 in bijlage vind je het zoutvaatje dat je kan kopiëren voor elke leerling. Het spelletje dient als samenvatting en herhaalt enkele essentiële zaken uit het prentenboekje. Dit plezierige kinderspel bevordert eveneens de interactie tussen je leerlingen. Elke leerling moet zelf een persoonlijke noot geven aan twee vragen: ze moeten een symbool uit Ecuador tekenen (een vlag, bananen, een condor, een vulkaan...) en een kinderrecht (naar keuze).

Stappen:

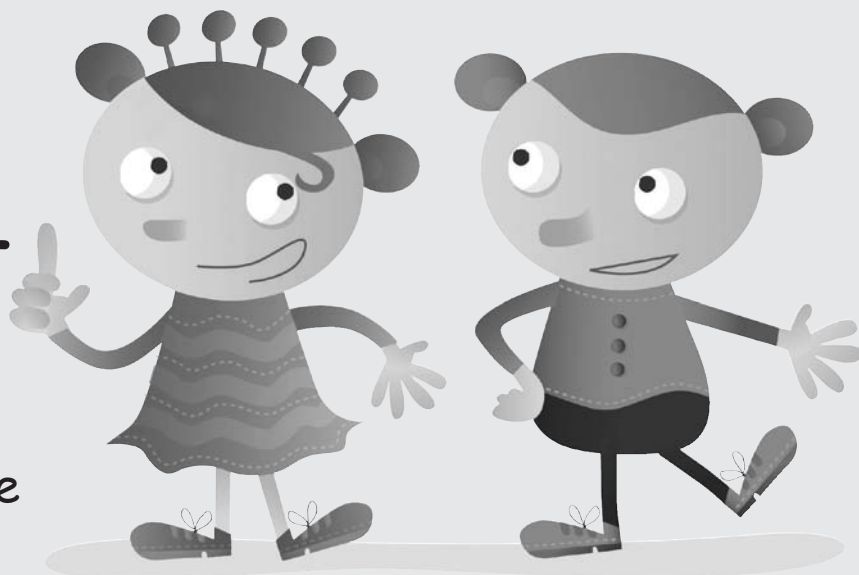
- 1 Vraag aan de leerlingen om eerst de twee vakjes in te vullen.
- 2 Toon voor hoe ze het zoutvaatje moeten uitknippen en plooien.
- 3 Toon voor hoe het spelletje gespeeld wordt.
- 4 Laat hen vragen stellen aan enkele klasvriendjes met hun zoutvaatje.

Vouwschema:

Praatplaat voor de evaluatie

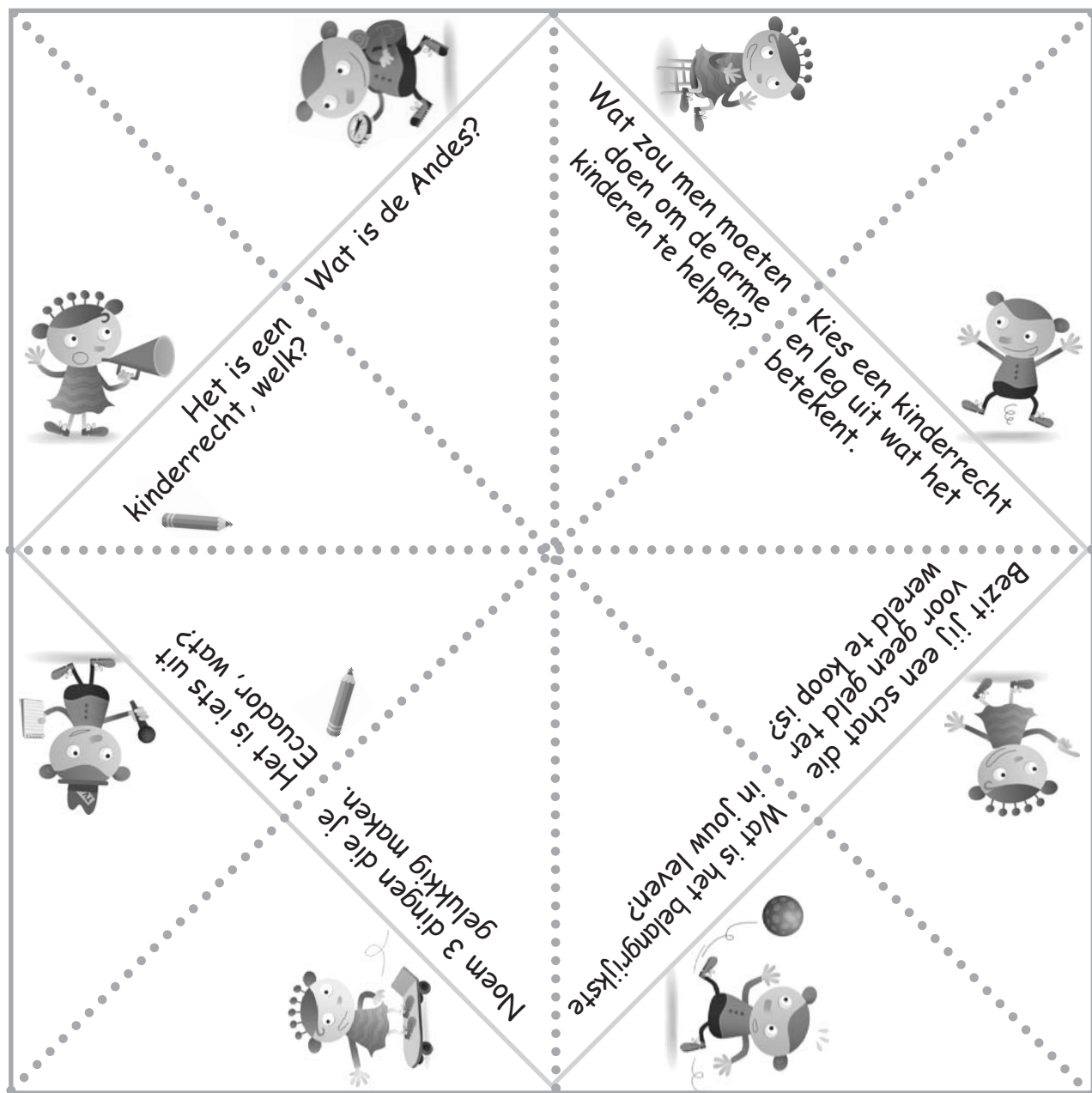
Op p. 19 in bijlage vind je een illustratie met de personages van de drie verhaaltjes uit het prentenboekje om te kopiëren. Met behulp van deze plaat kan je aan de leerlingen vragen om: de personages terug te vinden, de verhaaltjes samen te vatten, te herhalen wat belangrijk was, te vertellen wat ze geleerd hebben over de kinderen uit Ecuador, te vertellen wat ze leuk vonden tijdens de verschillende activiteiten, enkele kinderrechten op te sommen... Deze discussie is er om te evalueren wat de leerlingen hebben onthouden en wat ze leuk vonden. Vervolgens kunnen ze de tekening inkleuren en als souvenir bewaren van wat ze in klas gezien hebben.

Om jouw zoutvaatje te maken:

- 1 Teken in de twee vakjes, met een :
 - een ding uit Ecuador (dat de anderen moeten raden);
 - een kinderrecht (dat de anderen moeten raden).
- 2 Knip het vierkant uit en vouw het samen met jouw leerkracht.
- 3 Leg je duimen en wijsvingers op het zoutvaatje en zoek een klasvriendje.
- 4 Hij/zij zegt een nummer van 1 tot 10. Jij telt door open en toe te vouwen.
Hij/zij kiest een prentje van Lou en Lena en jij stelt de vraag die eronder zit.

Veel plezier!

Lou en Lena gaan naar Ecuador

Het verhaal van Yolanda

Het verhaal van Manuel

Het verhaal van Dayana

Lou en Lena in Ecuador samen met hun vrienden Yolanda, Manuel en Dayana

Vertel elk verhaal.

Zeg wat je het leukste vond!

Plan
Elk kind telt.

Belgische
ontwikkelingsamenwerking
.be

MET DE STEUN VAN DE BELGISCHE
ONTWIKKELINGSSAMENWERKING - DGOS

www.planbelgie.be

Auteurs: Anne Furnémont en Katrien Goris - Mondiale Vorming Plan België
Illustraties: Gunter Segers • Foto's: Plan • Vertaling: i.s.m Natascha Loontjens
Verantwoordelijke Uitgever: Plan België vzw, Dirk Van Maele
Ravensteingalerij 3 B 5, 1000 Brussel
© 2009 • www.planbelgie.be

Gedrukt op milieuvriendelijk papier.